יום א', כ"ו ב תשע"ו (26 במרץ)

עם הדבק בעברו בלבד הוא עם גוסס, אך אם היהודים ישאבו מעברם דעת ואהבה אל מורשתם, יהיה להם הכח לפתוח את שערי עתידם.
אבא קובנר 1978

"**דע את עמך**" [המשך המסע לקהילות תפוצות ישראל]

איטליה – **לקהילה היהודית באיטליה**, אשר מונה כיום כ- 30,000 נפש בלבד, נציגות קטנה ומיוחדת בפסיפס המורכב של אוכלוסית הארץ: חלקם מצאו את דרכם לארץ ישראל תוך מניעים אידיאולוגיים ציוניים בלבד בין שתי מלחמות העולם, אחרים הגיעו אחרי מלה"ע ה-II ובהשפעת אסונותיה.
ניתן לומר שיוצאי איטליה היטיבו להשתלב בנוף האנושי המורכב של החברה הישראלית. עם זאת הם שומרים על קווי אופי מיוחדים גם אחרי שנים רבות מעלייתם וקליטתם. הם נמצאים גם בעיר וגם בקיבוצים, קשורים תמיד לתרבות האיטלקית העשירה, אך גם ליהדות. חלקם דתיים (דת ליברלית, לפי מינהג יהודי איטליה), חלקם חילוניים, רובם נוטים פוליטית שמאלה, כיוון שאיטליה היא "ממציאת הפאשיזם" והתוצאות ידועות. מבחינה היסטורית **גולת איטליה היא אולי העתיקה ביותר**, כיוון שיהודים נמצאו ברומא כבר בימי יוליוס קיסר, ומאז הרצף נמשך, במינון קטן מאד, במשך יותר מ- 2000 שנה. השפעתם לא היתה קטנה יחסית בעידן הפגאני, אף על פי שכבר אז נאלצו הקיסרים להתמודד עם האגוז הקשה והלא נעים של הארץ הקטנה והמרדנית במזרח התיכון. באופן פרדוקסלי דווקא הנצרות, אשר שורשיה צמחו בארץ-ישראל והיהדות, היא אשר הביאה לדחיה המוחלטת של היהודים וליחס השלילי ביותר אליהם בארצות שבהן שלטה. בכל תקופת ימי הביניים, כולל התקופה הצלבנית, היו היהודים קהילה נרדפת ומושפלת. פה ושם (ובעיקר בחצרות שליטי הרנסאנס האיטלקי) היו היהודים נסבלים בשל כשרונותיהם בניהול הכספים והישגיהם בשטח הרפואה והמדע. **איטליה לא היתה שונה** מרוב ארצות אירופה, כאשר המאפיינים העיקריים שלה היו מספר היהודים הקטן וחלוקתה למספר גדול של נסיכויות באזורים השונים, ואפילו לאפיפיור היתה מדינה משלו (ומובן מאליו היה גורלם של יהודי רומא מר). בין הקהילות השונות היתה זו של וונציה (המעצמה הימית הידועה) ודווקא שם זכתה שכונת היהודים הצפופה לשם "**גטו**", מילה שהפכה לסמל העצוב של רדיפות היהודים בכל הדורות. **גולת איטליה קלטה** חלק ממגורשי ספרד ומגלויות אחרות, כי היחס ליהודים היה על-פי רוב נסבל יחסית. עם זאת, מספר היהודים היה תמיד צנוע והם התרכזו בערים ועיירות בצפון איטליה ובמרכזה. הם נעדרו כליל בדרום שהיה נתון שנים רבות לשלטון ספרד. עם כל יהודי אירופה המרכזית והמערבית תמכו היהודים האיטלקים ברוח החופש שבאה בעקבות המהפכה הצרפתית והם תרמו את חלקם במאבקם של האיטלקים לכינון איטליה המאוחדת, שהושג לבסוף רק בשנת 1861. אז פרחו הקהילות בערים המרכזיות והגדולות ובעיירות חקלאיות רבות נעלמו הריכוזים היהודיים: ארונות הקודש הרבים שהובאו לארץ הם עדות מוחשית לפריחה כלכלית ותרבותית של קהילות אלה. **במספרם** של היהודים באיטליה נע סביב יהודי אחד על כל 2000 תושבים, אולם השפעתם היתה תמיד ניכרת. העם עצמו, על אף היותו קתולי באמונתו, לא התיחס בדרך כלל בשלילה על היהודים, מה גם שהיהודים, לאחר תקופת ההשכלה, לא בלטו בלבושם השונה, והשימוש בשפה העברית היה מוגבל לתפילה בלבד. [ההשלמה, בע"ה, ביום ד']

http://iahdav.sapir.ac.il/once_upon/italy2.htm

"לדוד מזמור, לה' הארץ ומלואה, תבל ויושבי בה." [תהלים כ"ד 1]
מתוך פרק התהלים שהיו הלויים אומרים בבית המקדש ביום **ראשון** בשבת
בשמחה ובטוב לבב, בתפילה ליום נעים לכל בית ישראל!